

برگزاری آیین پاسداشت شب یلدا در خانه
جاجرمی بجنورد

معاون صنایع دستی و هنرهای سنتی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان شمالی از برگزاری آیین پاسداشت شب یلدا در محل خانه جگر می‌شهرستان بجنود خبر داد. «پروانه کلاته» با اعلام این خبر خاطرنشان کرد: شب ۲۸ آذر به مناسبت پاسداشت آیین شب یلدا در فهرست جهانی یونسکو، دورهمی شب یلدا با حضور مسئولان و هنرمندان صنایع دستی در خانه صنایع دستی جاجر می‌شهرستان بجنود برگزار شد. در این مراسم برنامه‌های آیینی متعددی نظیر حفظ حافظ و شاهنامه‌خوانی انجام شد. کلاته گفت: این بیانی تاریخی از یادمان‌های اواخر دوره قاجار در فهرست یونسکو است که به استناد کتیبه موجود در سال ۱۳۲۵ هجری قمری به دست استاد «فلامراضا بنا یزیدی» ساخته شد. بیای تاریخی حسینیه جاجر می با شماره ۱۱۵۱ در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسیده است و هم اکنون به عنوان خانه هنر مورد بهره‌برداری قرار گرفته است.

بازار گرم شب یلدا

بازار میوه و آجیل خراسان شمالی در آستانه فرا رسیدن طوفانی ترین شب سال و روزی پدیده‌ای به خود گرفته و در سایه تلاش مسئولان آجیل نظارت بیشتر و همگرایی کلیه به این بازار بار همه گرامی تر از همیشه است به نظر ابرنا، این روزها بسیاری از افراد در بستر فضای مجازی برآندت تا اولین کسی باشند که بلندترین شب سال را با ارسال پیام های مختلفی در قالب لطیفه و متن رسمی تبریک گوندو به نوعی شور و شوق خود را در فضای مجازی به نمایش بگذارند اما هنوز و شوق برای بلندترین شب سال در دنیای واقعی ها و هوای دیگری دارد به گونه ای که کافی است سری به بازار مرکز خراسان شمالی بزنید تا ببینید مردم چگونه با اشتیاقی وصف ناپذیر در حال خرید آجیل و میوه شب پیدا هستند. مردم، کسبه، بازاریان و دستفروشان مشغول خرید و فروش هستند و به هر طریقی برای آجیل، در فروش اقلام مورد نیاز خود تلاش می کنند. برخی کسبه و دستفروشان نیز قیمت های متنوع اعلام می کنند تا مردم در هر قدرت خریدی بتوانند میوه مورد نیاز شب پیدای خود را تأمین کنند. بساط آجیل فروشان هم داغ داغ است و آجیل شب را به قیمت های متنوعی تبلیغ می کنند، آن دسته از آجیل های که رازان تر به فروش می رسد، نخود و کشمش کشمش می فروشند دیگر که قیمت آن از نیم تا دو برابر، از مغز بادام و پسته بیشتر و خجوردار است. و برسی و سبب بازار خراسان شمالی در دیگر شهرهای استان نشان می دهد که اقلام مختلف مورد نیاز مردم در شب پیلدا، در بازار به وفور وجود دارد و میوه ها و رنگارنگ پادویی در بازار چشم نوازی می کند. هر چند قیمت برخی آجیل های خاص تا حدودی گران است اما ثبات قیمت تا حد زیادی برای برقرار است. به گفته مسئولان اصناف استان قیمت میوه و شیرینی افزایش ندارد. انکار در سایه حمایت مسئولان و تلاش آن برای تعادل بیشتر و همراهی اصناف، بازار شب پیلدا گرامی تر از سال های قبل خواهد بود. رئیس اتاق اصناف مرکز خراسان شمالی با اشاره به بازار شب پیلدا گفت: شیرینی آجیل شب پیلدا در این استان افزایش قیمت ندارد و شهروندان تخلف ها را در این زمینه گزارش دهند. «مهدی امپدوار» افزود: اکنون شیرینی زیاده و دامان را به ازای هر کیلوگرم یک میلیون ریال عرضه می شود و قیمت شیرینی تر هم به هر کیلوگرم از یک میلیون و سی میلیون و ۲۰ هزار تا ۲۰ هزار است. وی با بیان این که قیمت اقلام مختلف شیرینی در مرکز خراسان شمالی به علت افزایش قیمت مواد اولیه تهیه این محصول، در اردیبهشت اسفیل افزایش یافته است، یادآور شد: قیمت اقلام مختلف مورد نیاز مردم در شب پیلدا از جمله آجیل، بر اساس عرضه و تقاضاست. وی گفت: آجیل هم نسبت به مدت مشابه پارسال ۱۵ درصد افزایش دارد و البته با توجه به افزایش قیمت ها، فروش این محصول بسیار کاهش یافته است. وی درباره قیمت انواع میوه شب پیلدا ادامه داد: قیمت میوه های مختلف نسبت به سال قبل افزایش چندانی ندارد اما اقلامی همچون انار و هندوانه با افزایش ۲۰ درصدی در قیمت روبه رو است. مدیر کل صنعت، معدن و تجارت خراسان شمالی هم گفت: طرح نظارت بر بازار شب پیلدا، ۱۴ گروه یارسی از ۲۲ آذما در استان آغاز شده است. «حسین حاجی بگلو» اظهار کرد: ۱۳ گروه بر نحوه عرضه کالاها مختلف مورد نیاز مردم در شب پیلدا نظارت دارند که هفت گروه از این تعداد در پنجتورد و هفت گروه در سایر شهرستان های استان فعالیت دارند. وی افزود: این طرح به صورت مشترک و با همکاری بازرسان صنعت، معدن و تجارت، اتاق اصناف، اتحادیه های صنفی، تعزیرات حکومتی، دانشگاه علوم پزشکی و جهاد کشاورزی انجام می شود و در آن قیمت ها و نظارت و با تخلفات احتمالی برخورد می شود.

مدیر کل صنعت، معدن و تجارت خراسان شمالی گفت: زربازان در این طرح یک میلیون عرصه خاکشایاب برای مصرف و مورد تقدیر مردم در شیب آذر جلمه میوه، شیرینی، آجیل و خشکبار نظارت می کنند. وی با اشاره به این که اصناف میوه توانند برای سال بعد لازمست به فروش فوق العاده اقدام کنند گفت: ۱۸ واحد صنعتی در این باره اعلام آمادگی کردند و بر این اساس اجناس مختلف با قیمت ۱ تا ۱۵ درصد تخفیف عرضه می شود. وی از مردم خواست تا در صورت مشاهده هرگونه تخلف از جمله گران فروشی، کم فروشی، درج نشدن قیمت، عدم صدور فاکتور یا الزام افراد به خرید کالا مراتب را با استفاده از سامانه ۱۲۴ یا اطلاع فاکتور یا زربازان، گزارش دهند.

رئیس اتحادیه میوه و تره بار چغندر، به این اشاره به این که در آستانه شب یلدا آوردن انواع میوه به مرکز استان افزایش یافته است گفت: اکنون روزانه هزار و ۵۰۰ تن میوه و تره بار در استان توزیع می‌شود. «دم‌افروز» اظهار کرد: میزان ورود انواع میوه و تره بار به مرکز استان در آستانه شب یلدا با افزایش تقاضا تا ۱۰ برابر افزایش یافته است. وی خاطر نشان کرد: میوه و تره بار به وفور به میزان مورد نیاز در بازار استان وجود دارد و نگرانی در این باره نیست و قیمت‌ها هم در سطح آستانه شب یلدا پایین افزایش نیافته است. رئیس اتحادیه میوه و تره بار چغندر تصریح کرد: قیمت میوه‌ها نسبت به سال گذشته ۱۵ تا ۲۰ درصد افزایش دارد اما هیچ افزایش قیمتی در آستانه شب یلدا وجود ندارد و در این باره نظرات لازم انجام می‌شود. وی گفت: بازسان اتاق اصناف و اتحادیه به صورت گروه به صورت شبانه‌روزی بر نحوه عرضه میوه و تره بار و بازار نظارت دارند و شهروندان می‌توانند تخلف‌های احتمالی را در این زمینه گزارش کنند. «فیروزه» خاطر نشان کرد: اکنون آثار به ازای هر کیلوگرم از این محصول ۸۵۰ تا ۹۰۰ هزار تومان، هندوانه ۴۰۰ تا ۴۵۰ هزار تومن و کدو ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار تومن در بازار خرده‌فروشان عرضه می‌شود. سرپرست مدیریت بازرسی و نظارت سازمان جهاد کشاورزی خراسان شمالی نیز گفت: «من گوشت مرغ منجمد تنظیم بازار در سطح فروشگاه‌های بزرگ استان به نسبت شب یلدا توزیع شده و این زمینگی مشکلی وجود ندارد. «احمد ارادی» اظهار کرد: تلاش می‌کنیم تا بخشی از این مرغ به کالایا برای در اختیار خانواده‌های دهک‌های پایین جامعه کارگرد. وی به بیان این که اگر با تنظیم بازار یلدا به دست مصرف‌کنندگان فروخته شود: قیمت مرغ منجمد توزیع شده به ازای هر یک کیلوگرم ۶۲۰ هزار تومن است.

سرپرست مدیریت بازرسی و نظارت سازمان جهاد کشاورزی خراسان شمالی،
 خاطرنشان کرد: مصرف روزانه مرغ گرم در استان در روزهای عادی ۵۰۰ تن به
 صورت متوسط است و روزانه است که با توجه به همین شب پلدا مرغ گرم در استان ۱۰۰ تن بیش
 داده ایم تا شهروندان برای تأمین گوشت سفید با مشکل مواجه نشوند. وی افزود:
 روزانه ۷۰ تا ۸۰ تن مرغ گرم نیز در استانه شب پلدا در بازار توزیع می شود و در
 این زمینه نیز هیچ محدودیتی و مشکلی وجود ندارد. «مهرادی» قیمت گوشت مرغ
 گرم در استان را نیز به ازای هر یک کیلوگرم ۱۰۰ هزار ریال بیان کرد و گفت:
 قیمت مرغ گرم در استان نسبت به استان های همجوار پایین است.

آیین‌های مختلف شب یلدا در خراسان شمالی

همچنین به گزارش ایران، ناصر رهنما، یکی از پژوهشگران با اشاره به برخی آیین های خاص بین جوامع ترک خراسان شمالی گفت: در گذشته ترکمن ها فراز دشت پسری را که در فاصله ۲۵ تا ۳۰ دهم دی ماه تولد می شد، با عنوان گون دوقدی، به معنای تولد خورشید و دختر آن را نام «ایلدان» و کلمات هم ریشه آن نامگذاری می کردند که هنوز هم این رسم در روستاهای ترکمن نشین منطقه سرمد، است. به گفته وی، در گذشته مردم از آن که داشتند و برای رزقانات مزخرفه بودند در شب ایستاده و تمام طول شب پاییز را جمع آوری می کردند و خوراکی های ویژه این شب و پخت شیرینی و نان های خانگی تلاش می کردند. در این میان، ترکمن ها انواع و اقسام خربزه و دانه آن را برای این شب تهیه می کردند که یکی از آن ها «واج آرمان» نام دارد و در کنار آن از کدوی «تکله قور»؛ روستایی در دوترین نقطه استان، که در نقطه صفر مری قرار دارد، برداشت می شد، بهیچ وجه پرهیز می کردند.

«مهدی رستمی» از خراسان شمالی از جایگاه عامه در استان با بیان این که پلدا بین کرمانج های خراسان و همسایران ویزه ای بر خوردار است، می گوید: بارین برف در این شب خوشِ شبنم تلقی می شود و بارین برف درست کردن «کاچی» که خوراکی ساده ای مرکب از آرد سفید، برنج، روغن حیوانی و شیرۀ انگور بود و غذای خاص این منطقه است، رونق می گرفت. وی پلدا را شب بیدار شدن خواند، داستان پرزادی های خراطه، شب روایت های امیر اسلان نامدار، حسین کرد شیشتری و «کرم و اصلی خان» و شب خوراکِ های شیرین می خواند و اظهار می کند: «افروختن آرد» درست کردن گوی آتشین و پرتاب آن به سوی آسمان و هنوز جمله سبّت هدیه بود که در گذشته بین قومیت های مختلف وجود داشته و هنوز هم بعضاً هدیه می شود. وی اضافه می کند: در واقع در این شب با گذاشتن انواع خوراکی ها روی سفره به اعضای خانواده نوید می دادند که زمین، نازا نیست تا مردم از ناامیدی فاصله بگیرند و بدانند که زمستان نیز مانند دیگر فصول، ماندنی نیست.

یکی از تات های خراسان شمالی هم می گوید: در مناطق تات نشین از جمله جلگه سنخواست جازم، مردم در ايام چله کوچک و بزرگ به جمع آوری هیزم می پرداختند تا شب پلدا در منور فارخی، آتش پیغروز، سپس از روی آتش می پریدند و همچنین در پشت های ماهی کاهگلی نیز نوعی هیزم را خرن می کردند و آتش می زدند به گونه ای که شعله های آن که آتش شادی محسوب می شد، بسیار شگمگیر بود. «به ترضوی» می افزود: در درمان این خطه هیزم چوب های که با پنج پا و پارچه مزین شده بود، به نفت آغشته می ساختند و به شانه شادی، شاماط و سرور به آسمان پرتاب می کردند. وی ادامه می دهد: در این شب، تات ها هم دگر هم جمع می شدند و به نقل قصه و روایت زندگی های گذشته می پرداختند و احوال اوقات داستان های منور امار پارسای یا شاهنامه و قصه های هزار و یک شب را نقل می کردند.

هنرنمایی می کردند، آنان که صدایی نیکو دارند و در غالب موارد دستشان به ساز می رود در این شب آوازهای کهن را که اغلب به زبان های کرمانجی و ترکی سروده شده است می خوانند و می نوازند.

از سوی دیگر به گزارش پایگاه اطلاع رسانی اداره کل میراث فرهنگی خراسان، شبی که شب چله از دیرباز به عنوان شب صلورگه و حرمت گذشتن به بزرگان مطرح بوده است، شبشینی در خانه پدرش برگزارها به دلیل احترام و حرمتی که ایرانیان برای پدران و مادران قائل هستند، انجام می‌شود. یلدا شب اول زمستان و شب آخر پائیز است. خانواده‌های شهرستان اسفراین و بام و صفی‌آباد در شب چله، با شبشینی افراد خانواده در منزل ریش‌سفیدان و بزرگان قاعیل و نیز خوردن شیرینی و آجیل و میوه و سبزی می‌کنند. در شب چله، معمولاً شام فاخر مانند قورمه، آش و همچنین انواع میوه‌ها و رابچرت از همه هندوانه، انار، کدو پخته و خجندر پخت و میها و دو هم سرو می‌شود. در میان خوردن هندوانه از اهمیت خاص برخوردار است چرا که معتقدند هر کس در این شب هندوانه بخورد در فصل زمستان در برابر سرما و بیماری مصون خواهد بود. در شب چله در روستای شهرستان اسفراین حال و هوای دیگر دارد. دهنه اجاق و مراسم شبشینی و تاریخی همچون رویین، سرچشمه و اردغان، جهان مراسم شبشینی و به صورت ویژه برگزار می‌شود به‌طوری که خوراکی‌های خاص، مراسم خاص و با آداب ویژه‌ای برگزار می‌شود. در اکثر روستا همانند گذشتان ذبیح گوسفند و قورمه کردن گوشت و میوه‌های فصل را به شکل تهیه می‌کردند و در محلی‌های آن خانه که سرتدر از قبیله اتاق‌ها بود، به پختن آذوقه نگهداری می‌کردند تا در شب چله در طول زمستان به مصرف برسند. نگه‌داشتن کدو و هندوانه روی کاه در کنار آونگ کردن برخی از میوه‌ها مثل انگور از روش‌های نگهداری خوراکی‌های این شب، در نود و پنجساله بود که در اکثر روستا اسفراین همچنان مرسوم است. همچنین رسم است که به سمت روستا سرچشمه و اردغان در شب‌های چله بر فرو با شیرنه انگور مخلوط می‌کرد و سرو می‌شد. برشته کردن گندم و یا گندم تف داده شده که به آن بژژک گفته می‌شد از دیگر آجیل‌های شب چله است. یلدا است که بیشتر در سمت روستاها تر کشش و همچنین گرامج با رواج دارد. خانواده‌هایی هم که عزادار هستند در این شب به چای دیگر آجیل و عودت می‌شوند تا در شادی و سرور آن‌ها شرکت کرده و غم از دل بزدایند. مردم روستاها برای پختن غذا شب چله و همچنین آش روشن در محوطه حیاط و جمع‌شدن اهلی منزل در اطراف آن و زغال آن برای گرم نگه‌داشتن کرسی که با لحاف پوشی می‌پوشانده شده است استفاده می‌شد. در میان باید یادآور شویم که بخشی از حفاظت از میراث فرهنگی ناملموس مانند شب چله برعهده مردم است بزرگان ما طی هزاران سال و طریقه را با برگزاری درست و دقیق با سنت‌ها و آیین‌های مثل شب چله انجام داده‌اند.

مشقب، بن‌بند ایلدست شیبی که بنا بر رسمی نیکو از گذشته‌های دور، فرصتی برای دوهرام بودن اعضای خانواده‌ها و همه‌رحم بوده است. از دی‌بازار، به‌شبه پلدا در این پهنه‌ها و قروم خراسان شمالی با این‌ها یکی مختلفی‌ها بوده است که برخی از این پهنه‌ها همچنان در این خطه جریان دارد و زنده و پویاست بهره‌نوش، در باور مردم خراسان شمالی رستم‌بان به دو چله بزرگ و کوچک تقسیم می‌شود. چله بزرگ از اول دی ماه تا دهم بهمن را شامل می‌شود و از دهم بهمن به بعد نیز چله کوچک شمرده می‌شود. نخستین شب چله بزرگ را «شب چله» یا «بلدا» می‌نامند و در این شب خانواده‌ها به‌همه‌ها به منزل بزرگان و وریش سفیدان فامیل می‌روند و در کنار یکدیگر همراه با صرف میوه و شیرینی و آجیل، از هر دری سخنی می‌گویند تا ساعتی پس از نیمه‌شب به‌همه‌ها شامه‌ای می‌گذارند. در این شب میوه‌ها و گاوگونی از جمله هندوانه، انار، سیب، پرتقال و آنگور آنکری می‌خورند. یکی از رسوم به‌شبه در خراسان شمالی یختن کدو، چغندرند و پله لبه‌ها که اکنون نیز بسیاری از خانواده‌های این استان آن انجام می‌دهند. اگر در شب چله باریده باشد، یکی دیگر از رسوم مردم این استان، خوردن پله بر شیر معجون از پله بر شیر و ابره‌ها گنوست.

[illegible]

در بین ترک های این خطه رسم بر این بود که در شب چله خونچاهی تزئین شده به خانه باز عروس نامزد خانواده می فرستند. خانواده اماماد در سینی خونچاهی می پاشید و به خانه باز عروس، شیرینی، میوه های تازه و گلاب می بردند. مردم عقیده داشتند که اگر اطرافش می گذاشتند و به خانه عروس می بردند. مردم عقیده داشتند که باید در این شب چراغ خانه خود را با صبح روشن نگه دارند و با جمع شدن نور کسمی در منازل بزرگان قوم، شب از این صبح پیوندمی یازند.

توزیع بسته های معیشتی ویژه شب یلدا بین نیازمندان

مسئول بسیج مساجد و محلات سپاه حضرت جواد(ع) خراسان شمالی گفت: «تقریباً ۱۸ هزار بسته معیشتی ویژه شب پلدا با کمک و مشارکت بسیجیان خیران در روزهای منتهی یکم و دو بهرورد از حاشیه ای این استان آغاز شد. سرهنگ «محمود رضا بردانی» در گفت و گو با اپنا اظهار کرد: با تلاش خود و پایگاه های مقاومت بسیج مساجد استان بسته های شب پلدا در مجموع به ارزش ۲۰ میلیارد ریال در بین مردم نیازمند خراسان شمالی توزیع می شود. وی افزود: این بسته های معیشتی شامل میوه، سیب، پرتغال، انار، آبله شیرینی، و برخی مواد غذایی شامل ماکارونی و روغن است که ارزش هر بسته به بیش از پنج میلیون ریال است. وی تصریح کرد: شناسایی افراد نیازمند به کمک با بانک اطلاعاتی پایگاه های بسیج از وضعیت معیشتی خانوارها در هر محله انجام شده است. وی اضافه کرد: سوزن ها با کمک خیران در قالب طرح پلدا مهدوی با مشارکت گروه های جهادی، همچون ها و پایگاه های مقاومت تابان می کنند تا کمک ها و بسته های معیشتی تا فردا ظهر به دست تمامی نیازمندان برسد.

مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ع) خراسان شمالی هم گفت: این نهاد برای تأمین نیازهای مردم استان به صورت مستمر فعالیت می‌کند و در پی راهکارهای نوین برای کمک به اقشار آسیب‌پذیر است. وی افزود: با توجه به شرایط اقتصادی، کمیته امداد تلاش می‌کند تا با استفاده از ظرفیت‌های موجود، خدمات خود را گسترده کند.

در ادامه، مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ع) خراسان شمالی اعلام کرد که این نهاد با همکاری مراکز نیکوکاری استان تهیه و توزیع شده که ارزش کل آن بسته ها ۵۰ میلیارد ریال است. وی بیان کرد که ارزش هر بسته پدلای به طور میانگین چهار میلیون ریال است و افزود: امسال بیش از ۱۸۰ مرکز نیکوکاری در استان به پوشش پدلای مهربانی، گستره امداد پیوستند و در جمع آوری و توزیع بسته های پدلای بی نیازمندان استان با کمیته امداد مشارکت داشتند.

موضوعات مورد بحث در این جلسه بیان و وظائف هر یک از دستگاه ها را در این خصوص متذکر و یادآور شد. دادستان عمومی و انقلاب بر مرکز استان نیز گفت: دادستان به عنوان مدعی العموم حافظ جان و مال مردم است و در مسیر صیانت از حقوق عامه، مطالبات عمومی را، جاری مختلف جدی تر می داشته باشند.

پیگیری خواهد کرد. - سیدجواد املیانی از اعضای هیئت مدیره و مدیر عامل سابق شرکت گاز، در راستای ارائه خدمات به شهروندان و مسافران بیشتر تلاش کند. وی تأکید کرد: مدعی العموم با کسانی که در راستای ایفای وظایف قانونی خود، متکرب قصور یا تقصیر یا ترک فعل شوند بدین اعضا و مباحثات برخورد تریب

نفتمین نشست شورای استانی نظارت، پیگیری